

MRR/KL/1.1/07/2007

Minister Rozwoju Regionalnego

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013

**Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki**

(ZATWIERDZAM)

Grażyna Gęsicka
Minister Rozwoju
Regionalnego

Warszawa, 9 lipca 2007

Spis treści

1	Rozdział 1 – Podstawa prawna	4
1.1	Podrozdział 1 – Akty prawne i dokumenty regulujące kwalifikowalność wydatków w ramach PO KL	4
2	Rozdział 2 – Zakres regulacji	6
2.1	Podrozdział 1 – Cel wytycznych	6
2.2	Podrozdział 2 – Zakres obowiązywania Wytycznych	6
2.3	Podrozdział 3 – Słowniczek	6
3	Rozdział 3 – Ogólne zasady kwalifikowania wydatków	8
3.1	Podrozdział 1 – Podstawowe zasady kwalifikowalności wydatków	8
3.2	Podrozdział 2 – Okres kwalifikowania wydatków	10
3.3	Podrozdział 3 – Zasięg terytorialny kwalifikowania wydatków	11
3.4	Podrozdział 4 – Podstawowe zasady konstruowania budżetu projektu	11
3.5	Podrozdział 5 – Ocena kwalifikowalności wydatków	12
4	Rozdział 4 – Szczegółowe zasady kwalifikowania wydatków w ramach PO KL	14
4.1	Podrozdział 1 – Wydatki niekwalifikowalne	14
4.2	Podrozdział 2 – Koszty pośrednie	14
4.3	Podrozdział 3 – Wynagrodzenie personelu	16
4.4	Podrozdział 4 – Amortyzacja	16
4.5	Podrozdział 5 – Leasing	18
4.5.1	<i>Sekcja 1 – Warunki współfinansowania leasingu na rzecz leasingobiorcy</i>	<i>18</i>
4.5.2	<i>Sekcja 2 – Koszty niekwalifikowalne leasingu</i>	<i>19</i>
4.6	Podrozdział 6 – Opłaty finansowe i inne	19
4.7	Podrozdział 7 – Podatek od towarów i usług VAT	19
4.8	Podrozdział 8 – Wkład niepieniężny	20
4.9	Podrozdział 9 – Dodatki lub wynagrodzenia wypłacane przez stronę trzecią	22
4.10	Podrozdział 10 – Zlecenie usług	22
4.11	Podrozdział 11 – Cross-financing	22
4.10.1	<i>Sekcja 1 – Wydatki na zakup środków trwałych</i>	<i>24</i>
4.10.2	<i>Sekcja 2 – Wydatki na leasing środków trwałych</i>	<i>24</i>
4.12	Podrozdział 12 – Współpraca ponadnarodowa	25
5	Rozdział 5 – Przepisy odrębne	27
5.1	Podrozdział 1 – Działania finansowane z Funduszu Pracy	27
5.2	Podrozdział 2 – Działania finansowane z PFRON	27

5.3	Podrozdział 3 – Pomoc publiczna.....	27
6	Załączniki	30
	Załącznik 1: Lista przykładowych zadań w ramach kosztów bezpośrednich projektów.....	30
	Załącznik 2: Wzór listy sprawdzającej do oceny kwalifikowalności wydatków w ramach PO KL	31
	Załącznik 3: Lista przykładowych wydatków w ramach <i>cross-financingu</i> w Priorytetach PO KL	33

1 Rozdział 1 – Podstawa prawna

Niniejsze Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) zostały opracowane na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 6 oraz art. 35 ust. 3 pkt 11 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658) oraz pkt 2.3 *Krajowych wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013*, zwanych dalej „Krajowymi Wytycznymi”.

1.1 Podrozdział 1 – Akty prawne i dokumenty regulujące kwalifikowalność wydatków w ramach PO KL

- 1) Kwestię kwalifikowania wydatków w ramach PO KL regulują następujące akty prawne:
 - a) rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. U. UE z dnia 31 lipca 2006 r., L 210/25) – art. 56;
 - b) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. U. UE z dnia 27 grudnia 2006 r., L 371/1);
 - c) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1081/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1784/1999 (Dz. U. UE z dnia 31 lipca 2006 r., L 210/12);
 - d) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1080/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999 (Dz. U. UE z dnia 31 lipca 2006 r., L 210/1);
 - e) ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. nr 227, poz. 1658)
- oraz następujące dokumenty:
- a) Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL), zaakceptowany przez Radę Ministrów i Komisję Europejską;

- b) *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* wydany przez Ministra Rozwoju Regionalnego;
- c) *Krajowe wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013* wydane przez Ministra Rozwoju Regionalnego.

2 Rozdział 2 – Zakres regulacji

2.1 Podrozdział 1 – Cel wytycznych

Celem Wytycznych jest określenie zasad dotyczących kwalifikowania wydatków w projektach współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetów I – IX PO KL. Zasady kwalifikowania wydatków i kategorie wydatków kwalifikowalnych w ramach Priorytetu X Pomoc Techniczna zostały określone w *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie korzystania z pomocy technicznej*.

2.2 Podrozdział 2 – Zakres obowiązywania Wytycznych

- 1) Wytyczne dotyczą wydatków ponoszonych przez Beneficjentów w projektach realizowanych w ramach PO KL.
- 2) Wytyczne są skierowane do wszystkich podmiotów uczestniczących we wdrażaniu PO KL, w tym do Instytucji Pośredniczących, instytucji wdrażających (Instytucji Pośredniczących II stopnia) oraz Beneficjentów. Wytyczne są również uwzględniane przez Instytucję Certyfikującą oraz Instytucję Audytową w zakresie ich kompetencji w ramach systemu wdrażania PO KL.
- 3) Instytucja Pośrednicząca nie może ustanawiać bardziej restrykcyjnych zasad kwalifikowalności wydatków niż określone w niniejszych Wytycznych.
- 4) Wprowadzenie zmian w niniejszych Wytycznych podlega trybowi określonemu w art. 35 ust. 7 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

2.3 Podrozdział 3 – Słowniczek

Użyte w niniejszych Wytycznych określenia oznaczają:

- 1) Beneficjent – beneficjenta zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- 2) wydatek kwalifikowalny – wydatek spełniający warunki umożliwiające jego całkowite lub częściowe pokrycie środkami przeznaczonymi na realizację PO KL;
- 3) koszty bezpośrednie – wszystkie koszty poszczególnego zadania realizowanego przez Beneficjenta w ramach projektu, które są bezpośrednio związane z danym zadaniem;
- 4) środek trwały – środek trwały zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.);
- 5) środek trwały na stałe zainstalowany w projekcie – środek trwały, którego użycie do innych zadań niż te założone w projekcie grozi niezrealizowaniem celu projektu;

- 6) przychód – każdy wpływ środków finansowych w ramach projektu ze sprzedaży, wynajmu, usług, opłat wpisowych lub innych równoważnych opłat;
- 7) wyposażenie – rzeczowe składniki majątku związane z wykonywaną działalnością, niezaliczone – zgodnie z przepisami o podatku dochodowym – do środków trwałych;
- 8) personel projektu – osoby zatrudnione do projektu na podstawie umowy o pracę oraz umów cywilnoprawnych;
- 9) infrastruktura – system urządzeń, działań i instytucji, które wspierają bezpośrednio lub pośrednio produkcyjną sferę gospodarki lub są niezbędnym zapleczem do funkcjonowania społeczeństwa;
- 10) umowa o dofinansowanie projektu – umowę zawieraną z Beneficjentem na dofinansowanie lub decyzję o dofinansowaniu, na podstawie których Beneficjent realizuje projekt w ramach PO KL;
- 11) partner – instytucję wymienioną w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu, uczestniczącą w jego realizacji, wnoszącą do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne bądź finansowe, realizującą projekt wspólnie z liderem i innymi partnerami na warunkach określonych w umowie z liderem; udział partnera musi być adekwatny do merytorycznej wartości projektu;
- 12) podmiot będący stroną umowy – instytucja, która zawarze lub zawarła z Beneficjentem umowę o dofinansowanie projektu lub wyda/wydała decyzję o dofinansowaniu tj. odpowiednio Instytucja Zarządzająca, Instytucja Pośrednicząca lub instytucja wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia).

3 Rozdział 3 – Ogólne zasady kwalifikowania wydatków

3.1 Podrozdział 1 – Podstawowe zasady kwalifikowalności wydatków

- 1) Co do zasady, wszystkie wydatki w ramach PO KL są kwalifikowalne, o ile:
 - a) są niezbędne dla realizacji projektu, a więc mają bezpośredni związek z celami projektu;
 - b) są efektywne tj. spełniają wymogi efektywnego zarządzania finansami (relacja nakład/rezultat);
 - c) zostały faktycznie poniesione;
 - d) są udokumentowane;
 - e) zostały przewidziane w zatwierdzonym budżecie projektu zgodnie z zasadami w zakresie konstruowania budżetu w ramach PO KL;
 - f) są zgodne ze szczegółowymi zasadami określonymi w niniejszych Wytycznych tj:
 - i. nie zostały wymienione w katalogu wydatków niekwalifikowalnych z EFS w podrozdziale 4.1;
 - ii. zostały poniesione zgodnie z zasadami określonymi w niniejszych Wytycznych.
 - g) są zgodne z odrębnymi przepisami prawa krajowego i wspólnotowego, w szczególności z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych.
- 2) Co do zasady wydatek uznaje się za poniesiony, jeżeli nastąpił faktyczny przepływ środków pieniężnych od Beneficjenta do innego podmiotu. Wyjątki stanowią:
 - a) wydatki ponoszone przez partnerów w przypadku projektów realizowanych przez partnerstwa;
 - b) wydatki ponoszone przez stronę trzecią w przypadku projektów uwzględniających w budżecie projektu dodatki lub wynagrodzenia wypłacane przez stronę trzecią na rzecz uczestników danego projektu;
 - c) wkład niepieniężny;
 - d) amortyzacja.
- 3) Pod pojęciem wydatku faktycznie poniesionego należy rozumieć wydatek poniesiony w znaczeniu kasowym tj. jako rozchód środków pieniężnych z kasy lub rachunku bankowego Beneficjenta, za wyjątkiem wkładu niepieniężnego, amortyzacji lub wkładu w postaci dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią.
- 4) Wydatek kwalifikowalny polegający na wniesieniu wkładu niepieniężnego uważa się za poniesiony, jeśli wkład został faktycznie wniesiony.

- 5) Wydatek kwalifikowalny polegający na amortyzacji środka trwałego uważa się za poniesiony jeśli został dokonany odpis amortyzacyjny.
- 6) Dowodem poniesienia wydatku jest opłacona faktura lub inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej wraz z dowodami zapłaty. W przypadku płatności gotówkowej, wystarczającym dowodem jest faktura lub inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej z adnotacją „zapłacono gotówką”. Dokumenty poświadczające wysokość wkładu niepieniężnego, amortyzacji lub wkładu w postaci dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią, powinny pozwalać na identyfikację sposobu wyliczenia tego wkładu oraz wyraźnie wskazywać jego wysokość. Szczegółowe zasady wnoszenia wkładu strony trzeciej, wkładu niepieniężnego oraz amortyzacji są określone w odpowiednich podrozdziałach w dalszej części niniejszych Wytycznych.
- 7) W ramach PO KL niedozwolone jest podwójne finansowanie wydatku tzn. zrefundowanie całkowite lub częściowe danego wydatku dwa razy ze środków publicznych – wspólnotowych lub krajowych, w szczególności:
 - a) zrefundowanie tego samego wydatku w ramach dwóch różnych projektów dofinansowanych w ramach PO KL lub innych programów operacyjnych finansowanych z funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności;
 - b) zrefundowanie podatku od towarów i usług (VAT) w ramach PO KL, a następnie odzyskanie tego podatku ze środków budżetu państwa w oparciu o ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54 poz.535, z późn. zm.);
 - c) zakupienie środka trwałego z udziałem środków dotacji krajowej wykorzystanej na współfinansowanie projektów finansowanych ze środków wspólnotowych, a następnie zrefundowanie jego amortyzacji w ramach PO KL;
 - d) otrzymanie refundacji ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności na wydatek, który wcześniej został sfinansowany z preferencyjnej pożyczki ze środków publicznych oraz niedokonanie niezwłocznego zwrotu refundowanej części tej pożyczki.
- 8) Beneficjent ma obowiązek ujawniania wszelkich przychodów, które powstaną w związku z realizacją projektu PO KL. Każdy przychód uzyskany w ramach projektu pomniejsza wartość wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu. Przychód zostaje odjęty od wydatków kwalifikowalnych w całości lub proporcjonalnie do tego, w jakim stopniu do jego osiągnięcia przyczynił się projekt realizowany w ramach PO KL. Instytucją odpowiedzialną za dokonywanie odpowiedniego pomniejszenia jest podmiot będący stroną umowy.

- 9) Sprzęt i wyposażenie zakupione w ramach projektu nie może zostać zbyte przez Beneficjenta za uzyskaniem korzyści majątkowej w okresie 5 lat od zakończenia realizacji projektu. W przypadku naruszenia powyższego przepisu, Beneficjent zostanie wezwany do zwrotu środków wykorzystanych na zakup sprzętu i wyposażenia wraz z odsetkami jak dla zaległości podatkowych.
- 10) W przypadku projektów realizowanych w celu tworzenia miejsc pracy, miejsca pracy powinny być utrzymane przez okres 3 lat od zakończenia realizacji projektu, przy czym w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw, okres utrzymania miejsca pracy wynosi co najmniej 2 lata od zakończenia realizacji projektu. W przypadku naruszenia powyższego przepisu, Beneficjent zostanie wezwany do zwrotu środków wykorzystanych na stworzenie miejsca pracy wraz z odsetkami jak dla zaległości podatkowych.

3.2 Podrozdział 2 – Okres kwalifikowania wydatków

- 1) Początek okresu kwalifikowalności wydatków stanowi data otrzymania przez Komisję Europejską PO KL tj. **12 grudnia 2006 r.** W przypadku projektów rozpoczętych przed tą datą, do wydatków kwalifikowalnych zaliczamy wydatki faktycznie poniesione od 12 grudnia 2006 r. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.
- 2) Koniec okresu kwalifikowalności wydatków stanowi data **31 grudnia 2015 r.** Instytucja Pośrednicząca może, w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą, określić wcześniejszą datę końcową kwalifikowalności wydatków dla beneficjentów na potrzeby dokonania zamknięcia pomocy w ramach priorytetów PO KL.
- 3) Powyższe zasady nie mają zastosowania w przypadku projektów objętych pomocą de minimis, wyłączeniem blokowym (grupowym), programem pomocowym zatwierdzonym przez Komisję Europejską, a także projektów otrzymujących wsparcie w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej przez Komisję Europejską oraz projektów współfinansowanych na podstawie zatwierdzonej przez Komisję Europejską pomocy indywidualnej. W przypadku projektów, o których mowa powyżej, ramy czasowe kwalifikowalności wydatków określone są w zatwierdzonym przez Komisję Europejską programie pomocowym.
- 4) Okres kwalifikowalności każdego pojedynczego projektu realizowanego w ramach PO KL określa umowa o dofinansowanie projektu zawarta z Beneficjentem. Okres ten nie może wykraczać poza daty graniczne określone w pkt 1 i 2.
- 5) Co do zasady, okres kwalifikowalności wydatków w ramach projektu może przypadać na okres przed podpisaniem umowy o dofinansowanie. Niemniej jednak, Instytucja

Pośrednicząca może w przypadkach określonych w Planie działania na dany rok ograniczyć kwalifikowanie wydatków przed podpisaniem umowy o dofinansowanie.

- 6) Końcowa data kwalifikowalności wydatku określona w umowie może zostać zmieniona w uzasadnionym przypadku, na pisemny wniosek Beneficjenta, za zgodą podmiotu będącego stroną umowy.
- 7) Możliwe jest ponoszenie wydatków po okresie kwalifikowania wydatków określonym w umowie o dofinansowanie, pod warunkiem, że wydatki te odnoszą się do okresu realizacji projektu i zostaną uwzględnione we wniosku o płatność końcową.
- 8) Za datę poniesienia wydatku przyjmuje się:
 - a) w przypadku wydatków pieniężnych:
 - i. dokonanych przelewem lub obciążeniową kartą płatniczą – datę obciążenia rachunku bankowego podmiotu ponoszącego wydatek;
 - ii. dokonanych kartą kredytową lub podobnym instrumentem płatniczym o odroczonej płatności – datę transakcji skutkującej obciążeniem rachunku karty kredytowej lub podobnego instrumentu;
 - iii. dokonanych gotówką – datę faktycznego dokonania płatności;
 - b) w przypadku amortyzacji – datę dokonania odpisu amortyzacyjnego;
 - c) w przypadku wkładu niepieniężnego – datę faktycznego wniesienia wkładu.

3.3 Podrozdział 3 – Zasięg terytorialny kwalifikowania wydatków

- 1) Co do zasady, projekty w ramach priorytetów PO KL, zarówno centralnych jak i regionalnych, mogą być realizowane wyłącznie na terytorium kraju.
- 2) W przypadku gdy jest to uzasadnione celem projektu, możliwe jest realizowanie projektu lub części projektu poza granicami kraju, przy czym konieczne jest wyraźne uwzględnienie tego we wniosku (ze wskazaniem zakładanego miejsca realizacji projektu) i przedstawienie odpowiedniego uzasadnienia.
- 3) Wydatki poniesione przez partnerów projektu, których stała siedziba mieści się poza obszarami wsparcia przewidzianymi w ramach PO KL, mogą zostać uznane za kwalifikowalne, o ile bez udziału tych partnerów cele projektu nie mogłyby zostać osiągnięte.

3.4 Podrozdział 4 – Podstawowe zasady konstruowania budżetu projektu

- 1) W ramach PO KL koszty projektu przedstawiane są we wniosku o dofinansowanie w formie budżetu zadaniowego. Dodatkowo Beneficjent wykazuje w załączniku do wniosku o dofinansowanie szczegółowy budżet ze wskazaniem kosztów jednostkowych, który jest

podstawą do oceny kwalifikowalności wydatków projektu na etapie weryfikacji wniosku o dofinansowanie projektu.

- 2) Budżet zadaniowy obejmuje przedstawienie kosztów kwalifikowalnych w podziale na koszty bezpośrednie i koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 4.2.
- 3) W ramach kosztów bezpośrednich Beneficjent wykazuje we wniosku o dofinansowanie rodzaje zadań w ramach projektu np. rekrutacja, szkolenie, promocja projektu, wraz z odpowiednim limitem kosztów, które zostaną poniesione na ich realizację. Przykładowe rodzaje zadań zostały przedstawione w załączniku nr 1 do niniejszych Wytycznych.
- 4) Limit kosztów w ramach budżetu zadaniowego powinien wynikać ze szczegółowej kalkulacji kosztów jednostkowych wykazanej w załączniku do wniosku o dofinansowanie projektu.
- 5) Rozliczając poniesione wydatki Beneficjent nie może przekroczyć łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych wynikającej z zatwierzonego wniosku o dofinansowanie projektu. Ponadto Beneficjenta obowiązują limity wydatków wskazane w odniesieniu do każdego zadania w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, przy czym poniesione wydatki nie muszą być zgodne ze szczegółowym budżetem projektu, przedkładanym na etapie wyboru projektu. Beneficjent jest bowiem rozliczany ze zrealizowanych zadań w ramach projektu.
- 6) Dopuszczalne jest dokonywanie przesunięć w rezultatach projektu określonych w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie do 10% wartości wskazanych we wniosku o dofinansowanie bez konieczności informowania podmiotu będącego stroną umowy. Powyższe przesunięcia nie mogą jednak powodować zmian o więcej niż 10% środków alokowanych na dane zadanie w ramach budżetu projektu określonego we wniosku o dofinansowanie. Ponadto powyższe przesunięcia nie mogą zmieniać proporcji pomiędzy wydatkami na wynagrodzenia personelu w ramach danego zadania a wydatkami na realizację całości danego zadania.
- 7) Wszelkie inne odstępstwa od założeń określonych w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie traktowane są jako zmiany w projekcie i wymagają zgłoszenia oraz uzyskania pisemnej zgody podmiotu będącego stroną umowy.
- 8) W przypadku wprowadzania zmian do projektu, wydatki wynikające z tych zmian mogą zostać uznane za kwalifikowalne pod warunkiem zatwierdzenia zmian w projekcie przez podmiot będący stroną umowy.

3.5 Podrozdział 5 – Ocena kwalifikowalności wydatków

- 1) Ocena kwalifikowalności wydatków na etapie wyboru projektu oraz na etapie realizacji i rozliczania projektu dokonywana jest w oparciu o postanowienia niniejszych Wytycznych.

- 2) Podmiotem dokonującym oceny kwalifikowalności na etapie wyboru projektu jest odpowiednio Instytucja Zarządzająca, Instytucja Pośrednicząca lub instytucja wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia), w ramach której działa komisja oceny projektu lub inny organ wydający opinię w sprawie wniosków o dofinansowanie. Przy ocenie kwalifikowalności wydatków na etapie wyboru projektu, członkowie powołanej komisji oceny projektu lub przedstawiciele Instytucji Zarządzającej, Instytucji Pośredniczącej lub instytucji wdrażającej (Instytucji Pośredniczącej II stopnia) mogą posłużyć się listą sprawdzającą, której wzór stanowi załącznik nr 2 do niniejszych Wytocznych.
- 3) Ocena kwalifikowalności wydatków na etapie rozliczania projektu dokonywana jest przez podmiot będący stroną umowy w ramach weryfikacji wniosku o płatność składanego przez Beneficjenta w oparciu o zatwierdzony budżet projektu oraz niniejsze Wytoczne.
- 4) Instytucja Zarządzająca weryfikuje w trakcie kontroli systemowych wykonywanie przez Instytucje Pośredniczące obowiązków w zakresie oceny kwalifikowalności wydatków. Jednocześnie Instytucja Pośrednicząca weryfikuje podczas kontroli wykonywanie obowiązków w zakresie oceny kwalifikowalności wydatków przez instytucje wdrażające (Instytucje Pośredniczące II stopnia).

4 Rozdział 4 – Szczegółowe zasady kwalifikowania wydatków w ramach PO KL

4.1 Podrozdział 1 – Wydatki niekwalifikowalne

- 1) W oparciu o przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1081/2006 (art. 11 ust. 2), za niekwalifikowalne z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach PO KL uznaje się poniższe kategorie wydatków:
 - a) podatek od towarów i usług (VAT), jeśli może zostać odzyskany w oparciu o przepisy krajowe tj. ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług;
 - b) zakup nieruchomości i gruntu, wyposażenia, mebli, pojazdów oraz infrastruktury, z wyjątkiem wydatków w ramach *cross-financingu*, o których mowa w podrozdziale 4.11 ;
 - c) odsetki od zadłużenia.
- 2) Dodatkowo, zgodnie z *Krajowymi Wytocznymi*, niekwalifikowalne są następujące kategorie wydatków:
 - a) koszty prowizji pobieranych w ramach operacji wymiany walut oraz ujemne różnice kursowe ponoszone w ramach wdrażania projektu, z wyjątkiem projektów współpracy ponadnarodowej;
 - b) wydatek poniesiony na środki trwałe, które były współfinansowane ze środków krajowych lub wspólnotowych w przeciągu 7 lat poprzedzających złożenie wniosku o dofinansowanie projektu;
 - c) koszty kar i grzywien, a także koszty procesów sądowych (z wyjątkiem wydatków związanych z odzyskiwaniem kwot nienależnie wypłaconych po akceptacji Instytucji Zarządzającej) oraz koszty realizacji ewentualnych postanowień wydanych przez sąd;
 - d) wydatki związane z umową leasingu, a w szczególności: podatek, marża finansującego, odsetki od refinansowania kosztów, koszty ogólne, opłaty ubezpieczeniowe;
 - e) wydatki związane z wypełnieniem wniosku o dofinansowanie projektu.
- 3) Wydatki niekwalifikowalne związane z realizacją projektu ponosi Beneficjent.

4.2 Podrozdział 2 – Koszty pośrednie

- 1) Koszty pośrednie stanowią tą część kosztów Beneficjenta, która nie może zostać bezpośrednio przyporządkowana do konkretnego zadania będącego wynikiem realizowanego projektu. W szczególności koszty pośrednie mogą obejmować:
 - a) koszty zarządu
 - b) opłaty administracyjne (np. opłaty za najem powierzchni biurowych lub czynsz);
 - c) opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową, wodę;

- d) amortyzację;
 - e) usługi pocztowe, telefoniczne, telegraficzne, teleksowe, internetowe;
 - f) koszty materiałów biurowych i artykułów piśmienniczych (np. długopisów, papieru, teczek, toneru do drukarek, dyskietek);
 - g) koszty ubezpieczeń majątkowych;
 - h) koszty ochrony;
 - i) środki do utrzymania czystości pomieszczeń;
 - j) sprzątanie pomieszczeń, dezynfekcję, dezynsekcję i deratyzację pomieszczeń itp.
- 2) Koszty pośrednie kwalifikują się do dofinansowania (stanowią wydatki kwalifikowalne), pod warunkiem, że:
- a) nie zawierają wydatków pokrywanych w ramach innych pozycji budżetowych (nie zostały uwzględnione w kosztach bezpośrednich projektu);
 - b) nie są finansowane z innych źródeł.
- 3) Wartość kosztów pośrednich jest ograniczona następującymi limitami:
- a) do 20% bezpośrednich kosztów projektu – w przypadku projektów o wartości do 2 mln zł;
 - b) do 15% bezpośrednich kosztów projektu – w przypadku projektów o wartości od 2 do 5 mln zł włącznie;
 - c) do 10% bezpośrednich kosztów projektu – w przypadku projektów o wartości powyżej 5 mln zł.
- przy czym właściwy limit procentowy jest określany przez Beneficjenta na etapie konstruowania budżetu projektu na podstawie rzeczywistych kosztów pośrednich danego Beneficjenta i jest wskazany w umowie o dofinansowanie projektu.
- 4) Wyznaczony limit procentowy kosztów pośrednich jest podstawą do ich rozliczania we wnioskach o płatność. Wysokość rozliczanych wydatków pośrednich zależy bowiem od wysokości przedstawianych w rozliczeniu wydatków bezpośrednich. Powyższy sposób rozliczania nie może jednak naruszać podstawowej zasady kwalifikowalności wydatków, zgodnie z którą wydatek kwalifikowalny musi zostać poniesiony. W związku z powyższym, w przypadku gdy wysokość faktycznie poniesionych wydatków pośrednich jest niższa niż wartość wynikająca z ustalonego limitu w odniesieniu do kosztów bezpośrednich, Beneficjent powinien wskazać rozliczane wydatki pośrednie we wniosku o płatność wyłącznie w wysokości faktycznie poniesionej.
- 5) Beneficjent zobowiązany jest do zbierania, opisywania dokumentów księgowych dotyczących wydatków pośrednich i ich archiwizowania wraz z całą dokumentacją finansową projektu. Niemniej jednak, nie ma obowiązku szczegółowego wykazywania we

wniosku o płatność dokumentów księgowych potwierdzających poniesienie wydatków pośrednich. Dokumenty mogą być jednak podstawą do weryfikacji podczas kontroli u Beneficjenta.

4.3 Podrozdział 3 – Wynagrodzenie personelu

- 1) W ramach wynagrodzenia personelu, kwalifikowalne są wszystkie koszty zatrudnienia personelu, w szczególności wynagrodzenie netto, składki na ubezpieczenia społeczne, zaliczka na podatek dochodowy, składki na Fundusz Pracy, PFRON oraz Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.
- 2) W przypadku zatrudniania personelu na podstawie umowy o pracę, wydatki na wynagrodzenie personelu są kwalifikowalne, jeżeli spełnione są następujące warunki:
 - a) pracownik jest zatrudniony (lub oddelegowany) w celu realizacji zadań związanych bezpośrednio z wdrażaniem projektu;
 - b) okres zatrudnienia (lub oddelegowania) jest kwalifikowalny wyłącznie do końcowej daty kwalifikowania wydatków wyznaczonej w umowie o dofinansowanie projektu; powyższe nie oznacza, że umowa nie może zostać zawarta na czas dłuższy niż okres realizacji projektu;
 - c) zatrudnienie (lub oddelegowanie) do pełnienia zadań związanych z realizacją projektu jest odpowiednio udokumentowane zapisami w zakresie czynności służbowych pracownika, opisie stanowiska pracy lub umowie o pracę.
- 3) Wydatek związany z wynagrodzeniem personelu zatrudnionego na niepełny wymiar czasu w ramach projektu jest proporcjonalny w stosunku do 100% wynagrodzenia wynikającego z pełnego etatu.
- 4) Wydatkami kwalifikowalnymi w przypadku wynagrodzenia personelu mogą być również nagrody lub premie, o ile spełnione są następujące warunki:
 - a) nagrody/premie zostały przewidziane w regulaminie danej instytucji;
 - b) nie wprowadzono ich w momencie, gdy instytucja zaczęła przygotowywać się do realizacji projektu;
 - c) potencjalnie obejmują wszystkich pracowników danej instytucji.

4.4 Podrozdział 4 – Amortyzacja

- 1) Odpisy amortyzacyjne z tytułu spadku wartości środków trwałych podlegających amortyzacji, wymienionych w art. 11 ust. 2 lit. c Rozporządzenia (WE) nr 1081/2006 tj. mebli,

wyposażenia, pojazdów, infrastruktury, nieruchomości i gruntów, stanowią wydatek kwalifikowalny, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- a) odpisy amortyzacyjne dotyczą środków trwałych, które są niezbędne do prawidłowej realizacji projektu i bezpośrednio wykorzystywane do jego wdrażania;
 - b) zakup środka trwałego nie był wcześniej finansowany ze środków dotacji wspólnotowej lub dotacji krajowej wykorzystanej na współfinansowanie projektu finansowanego ze środków wspólnotowych, z uwzględnieniem zapisów zawartych w pkt 4 (wymagane jest złożenie odpowiedniego oświadczenia na etapie rozliczania projektu);
 - c) kwalifikowalna wartość odpisów amortyzacyjnych odnosi się wyłącznie do okresu realizacji danego projektu;
 - d) wartość odpisów amortyzacyjnych została obliczona zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r.
- 2) Powyższe oznacza również możliwość dokonania jednorazowego odpisu amortyzacyjnego w myśl art. 32 ust. 6 ustawy o rachunkowości, zgodnie z którym *dla środków trwałych o niskiej jednostkowej wartości początkowej można ustalać odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe w sposób uproszczony, przez dokonywanie zbiorczych odpisów dla grup środków zbliżonych rodzajem i przeznaczeniem lub jednorazowo odpisując wartość tego rodzaju środków trwałych*, z wyłączeniem możliwości zastosowania przepisu art. 16 k ust. 7 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych oraz art. 22 k ust. 7 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.
- 3) Amortyzacja środków trwałych w okresie realizacji projektu powinna zostać przewidziana w szczegółowym budżecie projektu załączonym do wniosku o dofinansowanie.
- 4) Jeżeli dotacja, o której mowa w pkt 1 lit. b), nie służyła nabyciu określonych środków trwałych w całości, tylko w określonej części (udział procentowy), dopuszczalne jest uznanie za koszt kwalifikowalny odpisów amortyzacyjnych w wysokości odpowiadającej tej części wartości środków trwałych, która została sfinansowana z innych środków niż te dotacje.
- 5) W przypadku, gdy środki trwałe wykorzystywane są także w innych celach niż realizacja projektu, kwalifikowalna jest tylko ta część odpisu amortyzacyjnego, która odpowiada proporcji wykorzystania tych środków trwałych w ramach realizacji projektu.
- 6) W przypadku, o którym mowa w pkt 5, wartość rezydualna (księgową wartość likwidacyjną) środków trwałych po zakończeniu realizacji projektu nie jest wydatkiem kwalifikowalnym.

- 7) Beneficjent przechowuje sposób wyliczenia amortyzacji rozliczanej w ramach projektu wraz z dokumentacją księgową. Wyliczenie to powinno uwzględniać czas wykorzystywania sprzętu i wysokość odpisów amortyzacyjnych w danym miesiącu.
- 8) Podstawą obciążenia kosztów projektu są tabele amortyzacyjne środków trwałych.

4.5 Podrozdział 5 – Leasing

- 1) W przypadku zastosowania leasingu w projektach PO KL refundacja wydatków faktycznie poniesionych może zostać skierowana wyłącznie na rzecz leasingobiorcy tj. Beneficjenta leasingującego dane dobro.
- 2) Do dofinansowania kwalifikuje się wyłącznie leasing operacyjny. Pod pojęciem leasingu operacyjnego, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), rozumie się taką umowę leasingu, w ramach której ryzyko oraz pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu nie są zasadniczo w całości przeniesione na beneficjenta współfinansowanego projektu. Oznacza to, że umowa leasingu skutkuje czasowym przekazaniem w użytkowanie określonego dobra, przy czym czas ten może być krótszy niż okres gospodarczej używalności przedmiotu leasingu.
- 3) W przypadku, gdy okres obowiązywania umowy leasingu przekracza końcową datę rozliczenia płatności pomocy wspólnotowej, kwalifikowalne są wyłącznie koszty leasingobiorcy, które zostały faktycznie poniesione do momentu zakończenia realizacji projektu wskazanego w umowie o dofinansowanie.

4.5.1 Sekcja 1 – Warunki współfinansowania leasingu na rzecz leasingobiorcy

- 1) Kosztem kwalifikowalnym do współfinansowania jest część raty leasingowej związanej ze spłatą kapitału leasingowanego aktywu.
- 2) Dowodem faktycznego poniesienia wydatku jest dokument potwierdzający opłacenie raty leasingowej.
- 3) Maksymalna kwota wydatków kwalifikowalnych nie może przekroczyć kwoty, na którą opiewa dowód zakupu wystawiony leasingodawcy przez dostawcę współfinansowanego aktywu.
- 4) Za okres kwalifikowalności wydatków na współfinansowanie rat leasingowych można uznać jedynie okres realizacji projektu tj. do momentu zakończenia realizacji projektu wskazanego w umowie o dofinansowanie.

- 5) Refundacja w ramach realizacji umowy leasingu jest wypłacana leasingodawcy zgodnie z faktycznie spłacanymi ratami leasingu.

4.5.2 Sekcja 2 – Koszty niekwalifikowalne leasingu

Kosztami niekwalifikowalnymi w przypadku leasingu są koszty związane z umową leasingu, w tym w szczególności:

- a) podatek;
- b) marża finansującego;
- c) odsetki od refinansowania wydatków;
- d) koszty ogólne;
- e) opłaty ubezpieczeniowe.

4.6 Podrozdział 6 – Opłaty finansowe i inne

Niżej wymienione kategorie wydatków są kwalifikowalne w ramach PO KL, o ile ich poniesienie jest niezbędne do realizacji projektu:

- a) koszty otwarcia oraz prowadzenia wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku bankowym lub odrębnego rachunku bankowego;
- b) opłaty bankowe pobierane od dokonywanych transakcji finansowych (krajowych lub zagranicznych) np. opłaty za dokonywanie przelewów;
- c) koszty porad prawnych;
- d) opłaty notarialne;
- e) koszty doradztwa udzielonego przez ekspertów finansowych lub technicznych;
- f) koszty księgowości;
- g) koszty obsługi finansowych instrumentów zabezpieczających realizację umowy o dofinansowanie, w szczególności takich jak poręczenie lub gwarancja.

4.7 Podrozdział 7 – Podatek od towarów i usług VAT

- 1) Zgodnie z art. 11 pkt 2 lit. a Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1081/2006, podatek od towarów i usług (VAT) może być uznany za wydatek kwalifikowalny tylko wtedy, gdy został rzeczywiście i ostatecznie poniesiony przez Beneficjenta oraz Beneficjent nie ma prawnej możliwości odzyskania podatku od towarów i usług (VAT).
- 2) Jeżeli podatek od towarów i usług (VAT) zapłacony w związku z dokonaniem wydatku kwalifikowanego może być częściowo odzyskany, kwalifikowalna jest ta część podatku od towarów i usług (VAT), która nie może zostać odzyskana.

- 3) Możliwość odzyskania podatku od towarów i usług (VAT) należy rozpatrywać w oparciu o przepisy ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.
- 4) Beneficjent otrzymujący środki na realizację projektu w ramach PO KL składa odpowiednie oświadczenie o kwalifikowalności podatku od towarów i usług (VAT) na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie. W oświadczeniu Beneficjent zobowiązuje się do zwrotu zrefundowanej części poniesionego podatku od towarów i usług (VAT) jeżeli zaistnieją przesłanki umożliwiające odzyskanie tego podatku przez Beneficjenta.

4.8 Podrozdział 8 – Wkład niepieniężny

- 1) W ramach projektu może być rozliczany wkład niepieniężny. Wkład niepieniężny polega na wniesieniu do projektu określonych składników majątku Beneficjenta tj. nieruchomości w rozumieniu art. 46 § 1 kodeksu cywilnego, urządzeń lub materiałów, badań lub świadczeń wykonywanych przez wolontariuszy.
- 2) Wkład niepieniężny wniesiony na rzecz projektu przez Beneficjenta w postaci dóbr lub usług, za które nie dokonano płatności, stanowi wydatek kwalifikowalny przy założeniu, że jego wartość może zostać w niezależny sposób wyceniona oraz jeśli zaistnieje taka konieczność – zweryfikowana (np. poddana audytowi).
- 3) Wycena wkładu niepieniężnego powinna być dokonywana według wartości rynkowej, za którą przyjmuje się przeciętną cenę stosowaną w danej miejscowości w obrocie tytułami tego samego rodzaju i gatunku, lub – jeżeli nie można ustalić wartości rynkowej – według wartości godziwej, za którą zgodnie z art. 28 ust. 6 ustawy o rachunkowości przyjmuje się kwotę, za jaką dany składnik aktywów mógłby zostać wymieniony a zobowiązanie uregulowane na warunkach transakcji rynkowej, pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, niepowiązanymi ze sobą stronami. W przypadku wyceny wkładu niepieniężnego w wartości godziwej, wartość ta nie może być wyższa od jego wartości użytkowej, którą jest bieżąca (zdyskontowana), szacunkowa wartość przyszłych przepływów pieniężnych, których uzyskania oczekuje się z tytułu dalszego użytkowania tego wkładu niepieniężnego.
- 4) Wyceny wartości majątku można dokonać przy wykorzystaniu wyników różnego rodzaju ekspertyz, w tym operatorów rzeczoznawców majątkowych i protokołów specjalnych komisji oraz za pomocą innych materiałów np. wykazów cen rynkowych uzyskiwanych z różnych źródeł lub rynków.
- 5) W przypadku wyceny nieruchomości należy uwzględnić przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r. (Dz. U. Nr 115, poz. 241, z późn. zm.).

- 6) Wydatki poniesione na wycenę wkładu niepieniężnego są kwalifikowalne.
- 7) W przypadku świadczeń wykonywanych przez wolontariuszy, obowiązujące są następujące zasady:
- a) wolontariusz musi być świadomy charakteru swojego udziału w realizacji projektu (tzn. świadomy nieodpłatnego udziału);
 - b) należy zdefiniować rodzaj wykonywanych przez wolontariusza świadczeń (określić jego stanowisko w projekcie); zadania wykonywane i wykazywane przez wolontariusza muszą być zgodne z tytułem jego świadczeń (stanowiska);
 - c) nie mogą być wykonywane jako wolontariat świadczenia wykonywane przez stałych pracowników zatrudnionych przy realizacji projektu;
 - d) wartość wkładu niepieniężnego w przypadku świadczeń wykonywanych przez wolontariusza określa się z uwzględnieniem ilości poświęconego czasu na ich wykonanie oraz średniej stawki godzinowej lub dziennej za dany rodzaj świadczeń (wycena nieodpłatnej dobrowolnej pracy musi uwzględniać wszystkie koszty, które zostałyby poniesione w przypadku jej odpłatnego wykonywania przez podmiot działający na zasadach rynkowych; wycena uwzględnia zatem koszt składek na ubezpieczenia społeczne oraz wszystkie pozostałe koszty wynikające z charakteru danego świadczenia; wycena wykonywanego świadczenia przez wolontariusza może być przedmiotem odrębnej kontroli i oceny).
- 8) W przypadku wniesienia przez Beneficjenta wkładu niepieniężnego do projektu, kwota dofinansowania nie może przekroczyć wartości całkowitych wydatków kwalifikowalnych, pomniejszonych o wartość wkładu niepieniężnego, zgodnie z art. 56 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006.

dofinansowanie z EFS <= wydatki kwalifikowalne – wkład niepieniężny

- 9) Udokumentowaniem wartości wkładu niepieniężnego mogą być:
- a) zestawienie faktur sprzedaży dóbr/usług np. z miesiąca poprzedzającego miesiąc ich wniesienia;
 - b) kopia faktury zakupu dóbr/usług;
 - c) udokumentowane ceny dóbr/usług poprzez przedstawienie stosownych notowań na rynkach giełd towarowych lub cenników innych jednostek zajmujących się ich obrotem lub świadczeniem;
 - d) inne dokumenty, o ile pozwalają na identyfikację jego wysokości.

4.9 Podrozdział 9 – Dodatki lub wynagrodzenia wypłacane przez stronę trzecią

- 1) Zgodnie z art. 11 ust 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1081/2006, dodatki lub wynagrodzenia wypłacane przez stronę trzecią na rzecz uczestników danego projektu (np. wkład wnoszony przez pracodawcę w przypadku szkoleń dla przedsiębiorców w formie wynagrodzenia pracownika skierowanego na szkolenie) i poświadczony beneficjentowi są kwalifikowalne pod warunkiem, że zostały one poniesione zgodnie z przepisami krajowymi, w tym zasadami dotyczącymi rachunkowości.
- 2) Wysokość wkładu wynikającego z dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią na rzecz uczestników projektu w ramach PO KL musi wynikać z dokumentacji księgowej podmiotu wypłacającego i może podlegać kontroli.
- 3) Beneficjent realizujący projekt w ramach PO KL, w którym występuje powyższy wkład, rozlicza go w ramach projektu na podstawie oświadczenia składanego przez podmioty wypłacające, przy czym oświadczenie to powinno pozwalać na identyfikację poszczególnych uczestników projektu oraz wysokości wkładu w odniesieniu do każdego z nich.

4.10 Podrozdział 10 – Zlecenie usług

- 1) W przypadku zlecenia usług Beneficjent powinien przestrzegać przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. – Prawo zamówień publicznych w zakresie, w jakim ta ustawa stosuje się do Beneficjenta.
- 2) Wydatki związane ze zleceniem usług w ramach projektu mogą stanowić wydatki kwalifikowalne pod warunkiem, że:
 - a) zlecenie usług przynosi wartość dodaną do projektu;
 - b) Beneficjent wskaże we wniosku o dofinansowanie projektu usługi, które zamierza zlecać innym podmiotom i wniosek w takiej formie zostanie zatwierdzony przez podmiot będący stroną umowy.

4.11 Podrozdział 11 – Cross-financing

- 1) Co do zasady, koszty kwalifikowalne w ramach PO KL muszą być zgodne z przepisami wspólnotowymi odnoszącymi się do Europejskiego Funduszu Społecznego. Niemniej jednak, Instytucja Zarządzająca PO KL dopuściła w PO KL możliwość poszerzenia katalogu wydatków współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego o koszty kwalifikowalne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na zasadzie *cross-financingu*.

- 2) *Cross-financing* może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, których poniesienie wynika z potrzeby realizacji danego projektu i stanowi logiczne uzupełnienie działań w ramach PO KL.
- 3) *Cross-financing* powinien być powiązany wprost z głównymi zadaniami realizowanymi w ramach danego projektu.
- 4) Wartość wydatków w ramach *cross-financingu* nie może stanowić więcej niż 10% wszystkich wydatków kwalifikowalnych stanowiących budżet projektu. W przypadku działań w ramach priorytetów dotyczących integracji społecznej (Priorytet I i VII), Instytucja Zarządzająca PO KL zwiększyła procentową wartość wydatków kwalifikowalnych na finansowanie *cross-financingu* w ramach projektu do 15%, zgodnie z art 3 ust. 7 rozporządzenia (WE) nr 1081/2006.
- 5) Poziom *cross-financingu* weryfikowany jest na etapie ubiegania się o środki w ramach PO KL. Beneficjent będzie zobowiązany do oszacowania kosztów *cross-financingu* w ramach projektu i wskazania jej w części wniosku o dofinansowanie projektu dotyczącej budżetu projektu. Koszty te podlegają weryfikacji przez odpowiednio Instytucję Zarządzającą, Instytucję Pośredniczącą lub instytucję wdrażającą (Instytucję Pośredniczącą II stopnia), w ramach której działa komisja oceny projektu lub inny organ wydający opinię w sprawie wniosków o dofinansowanie.
- 6) Rodzaje wydatków kwalifikowalnych w ramach wsparcia objętego *cross-financinaniem* dotyczą przede wszystkim:
 - a) zakupu oraz leasingu sprzętu i wyposażenia;
 - b) dostosowywania budynków, pomieszczeń i miejsc pracy.

Cross-financing w ramach PO KL nie obejmuje budowy nowych budynków, dużych prac budowlanych, remontów budynków a jedynie wyposażenie i niewielkie prace dostosowawcze związane z realizowanymi projektami w ramach PO KL.

Przykładowe typy wydatków w ramach *cross-financingu* zostały określone w Załączniku nr 3 do niniejszych Wytocznych.
- 7) Wydatki ponoszone w ramach *cross-financingu* powinny zostać przeznaczone przede wszystkim na zapewnienie realizacji zasady równości szans, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 8) Beneficjent zobowiązany jest do wykazania poziomu wydatków poniesionych w ramach *cross-financingu* we wniosku o płatność składanym w trakcie realizacji projektu. Rozwiązanie to pozwoli podmiotowi będącemu stroną umowy na monitorowanie poziomu *cross-financingu* w ramach zarówno pojedynczego projektu jak i całego priorytetu.

- 9) Wydatki ponoszone w ramach *cross-financingu* powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowane.

4.10.1 Sekcja 1 – Wydatki na zakup środków trwałych

- 1) W przypadku wydatków na zakup środków trwałych, które będą na stałe zainstalowane w ramach projektu, będą one uznane za kwalifikowalne pod warunkiem, że zostaną włączone w rejestr środków trwałych Beneficjenta oraz wydatek ten będzie traktowany jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości.
- 2) Zakup używanych środków trwałych jest kwalifikowalny przy spełnieniu wszystkich niżej wymienionych warunków:
 - a) sprzedający środek trwały musi wystawić deklarację określającą jego pochodzenie;
 - b) sprzedający środek trwały potwierdza w deklaracji, że w okresie ostatnich 7 lat używany środek trwały nie został zakupiony z pomocy krajowej lub wspólnotowej;
 - c) cena zakupionego środka trwałego używanego nie może przekraczać jego wartości rynkowej i musi być niższa niż koszt podobnego nowego sprzętu.

4.10.2 Sekcja 2 – Wydatki na leasing środków trwałych

- 1) W ramach *cross-financingu*, dodatkowo – oprócz zapisów zawartych w rozdziale 4.5 – do dofinansowania kwalifikują się następujące formy leasingu:
 - a) leasing finansowy;
 - b) leasing zwrotny.
- 2) Pod pojęciem leasingu finansowego, zgodnie z MSSF, rozumie się taką umowę leasingu, w ramach której ryzyko oraz pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przeniesione są na beneficjenta współfinansowanego projektu. Oznacza to, że umowa leasingu skutkuje czasowym przekazaniem w użytkowanie określonego dobra, przy czym umowa leasingu zawiera „opcję nabycia” lub też przewiduje „minimalny okres leasingowy odpowiadający okresowi użytkowania” aktywu będącego przedmiotem leasingu.
- 3) W przypadku gdy przepisy prawa podatkowego przewidują dla umowy leasingu finansowego wystawienie jednej faktury w dniu zawarcia umowy, a refundacja następuje na rzecz leasingobiorcy, dowodem poniesienia wydatku jest harmonogram spłat wraz z informacją o płatnościach i wyciągiem bankowym.
- 4) Istotą leasingu zwrotnego, zgodnie z MSSF, jest powiązanie umowy leasingu z poprzedzającą ją umową sprzedaży. Leasingobiorca sprzedaje posiadane aktywo firmie leasingowej (z zastrzeżeniem, że nie zostało ono zakupione ze środków publicznych)

i równocześnie uzyskuje prawo do jego dalszego użytkowania, na warunkach ustalonych w umowie leasingu. Dzięki takiej operacji podmiot, który sprzedał dane aktywo leasingodawcy, nadal z niego korzysta, płacąc raty leasingowe związane z jego użytkowaniem.

- 5) Raty leasingowe płacone przez leasingobiorcę w ramach leasingu zwrotnego są wydatkami kwalifikującymi się do dofinansowania. Dofinansowanie w ramach PO KL nie może posłużyć do ponownego nabycia danego aktywu.
- 6) W przypadku, gdy okres obowiązywania umowy leasingu finansowego lub zwrotnego przekracza datę końcową rozliczenia płatności pomocy wspólnotowej, kwalifikowalne są wyłącznie koszty leasingobiorcy, które zostały faktycznie poniesione do momentu zakończenia realizacji projektu wskazanego w umowie o dofinansowanie.

4.12 Podrozdział 12 – Współpraca ponadnarodowa

- 1) Projekty ponadnarodowe realizowane w ramach PO KL powinny przyczyniać się do osiągnięcia celów danego priorytetu, wykorzystując doświadczenia i potencjał partnerów z innych regionów oraz krajów UE. Szczegółowe informacje na temat realizacji projektów ponadnarodowych znajdują się w *Wytycznych na temat wdrażania projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w ramach PO KL*.
- 2) W ramach każdego z priorytetów przeznacza się od 1% do 5% środków na realizację działań ponadnarodowych i innowacyjnych.
- 3) Zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków w ramach projektów innowacyjnych i ponadnarodowych są takie same jak w pozostałych projektach.
- 4) W uzupełnieniu do zasad kwalifikowalności wydatków obowiązujących przy realizacji wszystkich typów projektów, w przypadku projektów współpracy ponadnarodowej możliwe jest kwalifikowanie następujących typów projektów:
 - a) organizowanie konferencji, seminariów, warsztatów i spotkań,
 - b) prowadzenie badań i analiz,
 - c) przygotowanie, tłumaczenia i wydawanie publikacji, opracowań, raportów,
 - d) adaptowanie rozwiązań wypracowanych w innym kraju,
 - e) doradztwo, wymiana pracowników, staże, wizyty studyjne,
 - f) wspólna realizacja projektów, wypracowywanie nowych rozwiązań oraz kategorie wydatków ponoszonych w ramach poszczególnych typów projektów, do których należą m.in.:

- i. wydatki związane z udziałem w zagranicznych konferencjach, seminariach, warsztatach, spotkaniach, w tym spotkaniach roboczych (koszty podróży, wyżywienia i noclegów);
 - ii. wydatki związane z komunikacją i tłumaczeniami;
 - iii. wydatki związane z wymianą pracowników, wizytami studyjnymi, stażami (koszty podróży, wyżywienia i noclegów);
 - iv. wydatki związane z organizacją konferencji, seminariów, warsztatów, spotkań, wymiana pracowników, wizyt studyjnych, staży (wynajęcie pomieszczeń, materiały, tłumaczenia ustne i pisemne, poczęstunek);
 - v. wydatki związane z prowadzeniem analiz, badań i ewaluacji, w tym ewaluacji współpracy ponadnarodowej;
 - vi. wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w realizację zadań związanych ze współpracą ponadnarodową.
- 5) Wydatki związane z nawiązaniem współpracy ponadnarodowej poniesione przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu, uznaje się za kwalifikowane, pod warunkiem zaakceptowania wniosku i podpisania umowy o dofinansowanie.
- 6) Koszty współpracy ponadnarodowej są dzielone pomiędzy partnerów współpracy ponadnarodowej, zgodnie z zasadą, że każdy z partnerów będzie ponosił swoje koszty w projekcie. W przypadku wspólnej realizacji przedsięwzięć, możliwe jest dzielenie zadań i ponoszenie kosztów proporcjonalnie. Szczegółowe zasady dotyczące dzielenia zadań i proporcjonalnego ponoszenia kosztów zostały przedstawione w Wytycznych, o których mowa w pkt 1. Możliwe są odstępstwa od powyższej zasady pod warunkiem przedstawienia uzasadnienia we wniosku o dofinansowanie projektu i uwzględnienia odpowiednich postanowień w umowie o współpracy ponadnarodowej.
- 7) Powyższa zasada dotyczy także projektów współpracy ponadnarodowej z partnerami z krajów spoza Unii Europejskiej.

5 Rozdział 5 – Przepisy odrębne

5.1 Podrozdział 1 – Działania finansowane z Funduszu Pracy

- 1) W przypadku działań realizowanych w ramach PO KL i finansowanych z Funduszu Pracy kwalifikowalność wydatków rozpatrywana jest w oparciu o przepisy krajowe określające zasady wydatkowania środków z tego funduszu tj. o ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.).
- 2) W ramach projektu PO KL finansowanego z Funduszu Pracy, wydatki są kwalifikowalne o ile są zawarte w katalogu wydatków, o których mowa w art. 108 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

5.2 Podrozdział 2 – Działania finansowane z PFRON

W przypadku działań finansowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), kwalifikowalność wydatków rozpatrywana jest w oparciu o przepisy krajowe określające zasady wydatkowania środków z tego funduszu tj. o ustawę z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.).

5.3 Podrozdział 3 – Pomoc publiczna

- 1) W przypadku projektów objętych zasadami pomocy publicznej w rozumieniu Traktatu ustanawiającego WE (art. 87 ust. 1) lub pomocy de minimis, mogą obowiązywać odrębne zasady dotyczące kwalifikowania wydatków od określonych w niniejszych Wytycznych, wynikające z programu pomocy publicznej. W związku z powyższym, w przypadku gdy pokrycie wydatku środkami przeznaczonymi na realizację programu operacyjnego stanowi pomoc publiczną, wydatek uznany może być za kwalifikowalny, jeśli spełnia równocześnie:
 - a) wszystkie dotyczące go warunki określone w niniejszych Wytycznych, oraz
 - b) wszystkie dotyczące go warunki określone w programie pomocowym, tj. w akcie prawa polskiego stanowiącym podstawę prawną udzielenia pomocy.
- 2) W ramach PO KL przewidziano do realizacji szereg form wsparcia zawierających elementy wiążące się z udzielaniem pomocy publicznej, tj. m.in.:
 - a) zatrudnienie subsydiowane, czyli pokrywanie części wydatków przedsiębiorcom zatrudniającym osoby bezrobotne;
 - b) przyznawanie dotacji oraz jednorazowych środków na podjęcie własnej działalności gospodarczej;

- c) szkolenia dla przedsiębiorców i ich pracowników;
 - d) doradztwo dla przedsiębiorstw;
 - e) tworzenie nowych miejsc pracy oraz zatrudnianie osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji;
 - f) rekompensata z tytułu dodatkowych wydatków ponoszonych w związku z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych oraz przystosowanie stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 3) Pomoc publiczna w ramach PO KL jest udzielana na podstawie następujących rozporządzeń wspólnotowych¹:
- a) rozporządzenia Rady (WE) 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE *do pomocy szkoleniowej* (Dz. Urz. WE L 010, z 13.01.2001), zmienionego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1976/2006 z dnia 20 grudnia 2006 r. zmieniającym rozporządzenia (WE) nr 2204/2002, (WE) nr 70/2001 oraz (WE) nr 68/2001 w odniesieniu do okresu stosowania;
 - b) rozporządzenia Komisji (WE) 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE *w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw* zmienionego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1976/2006 z dnia 20 grudnia 2006 r. zmieniającym rozporządzenia (WE) nr 2204/2002, (WE) nr 70/2001 oraz (WE) nr 68/2001 w odniesieniu do okresu stosowania;
 - c) rozporządzenia Rady (WE) 2204/2002 z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE *w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia* (Dz. Urz. WE L 337, z 13.12.2002), zmienionego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1976/2006 z dnia 20 grudnia 2006 r. zmieniającym rozporządzenia (WE) nr 2204/2002, (WE) nr 70/2001 oraz (WE) nr 68/2001 w odniesieniu do okresu stosowania;
 - d) rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. WE L 379/5 z 28.12. 2006 r.).
- 4) W przypadku uzyskiwania pomocy na zatrudnienie osób niepełnosprawnych, dodatkowo zastosowanie mają przepisy krajowe tj. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 stycznia

¹ Rozporządzenia wymienione w lit. a – c, obowiązują do dnia 30 czerwca 2008 r. Obecnie trwają prace nad przygotowaniem nowego rozporządzenia dotyczącego wyłączeń blokowych.

2007 r. w sprawie udzielania pomocy przedsiębiorcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne (Dz. U. Nr 20, poz. 118).

- 5) W przypadku uzyskiwania pomocy na przystosowanie stanowisk pracy do potrzeb pracowników niepełnosprawnych, dodatkowo zastosowanie mają przepisy krajowe tj. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 15 września 2004 r. w sprawie zwrotu kosztów przystosowania stanowisk pracy, adaptacji pomieszczeń i urządzeń do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu (Dz. U. Nr 215 poz. 2186, z późn. zm.).

6 Załączniki

Załącznik 1: Lista przykładowych zadań w ramach kosztów bezpośrednich projektów

- zarządzanie projektem
- obsługa księgową
- zabezpieczenie prawidłowej realizacji projektu
- rekrutacja uczestników projektu
- promocja projektu
- szkolenia
- doradztwo
- warsztaty
- studia
- studia uzupełniające
- studia podyplomowe
- wizyty studyjne
- staże
- przygotowanie zawodowe w miejscu pracy
- zatrudnienie subsydiowane
- upowszechnienie i promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia
- organizacja kampanii informacyjno-promocyjnych
- rozwój systemów informatycznych
- ekspertyzy
- analizy
- badania
- przygotowanie publikacji
- ewaluacja

Załącznik 2: Wzór listy sprawdzającej do oceny kwalifikowalności wydatków w ramach PO KL

Lista sprawdzająca do oceny kwalifikowalności wydatków projektu w ramach PO KL

Nr wniosku o dofinansowanie projektu:

Tytuł projektu:

Nazwa beneficjenta:

Lp.	Pytanie	Tak	Nie	Nie dotyczy	Uwagi
1.	Czy okres kwalifikowalności wydatków projektu mieści się w ramach czasowych określonych w Wytucznych?				
2.	Czy zasięg kwalifikowalności wydatków dotyczy terytorium kraju?				
3.	Czy w przypadku gdy zasięg kwalifikowalności wydatków wykracza poza terytorium kraju, realizacja projektu poza granicami kraju jest uzasadniona a beneficjent przedstawił stosowne wyjaśnienie we wniosku o dofinansowanie projektu?				
4.	Czy żaden z wydatków nie należy do katalogu wydatków niekwalifikowalnych, o których mowa w podrozdziale 4.1 wytucznych?				
5.	Czy wykazane koszty pośrednie nie zawierają wydatków, które można bezpośrednio odnieść do danego zadania/ w ramach projektu?				
6.	Czy wartość kosztów pośrednich nie przekracza 20%/15%/10% kosztów bezpośrednich projektu?				
7.	Czy odpisy amortyzacyjne dotyczą środków trwałych, które są niezbędne dla prawidłowej realizacji projektu?				
8.	Czy w przypadku leasingu sprzętu, nie zostały uwzględnione w budżecie projektu wydatki związane z umową leasingu, które są niekwalifikowalne?				
9.	Czy wskazane w budżecie projektu opłaty finansowe i inne są kwalifikowalne zgodnie z podrozdziałem 4.6 wytucznych?				
10.	Czy w przypadku kwalifikowania podatku VAT, beneficjent oświadczył, że nie ma prawnej możliwości jego odzyskania?				
11.	Czy w przypadku wniesienia do projektu wkładu niepieniężnego, wartość dofinansowania została				

	odpowiednio pomniejszona?				
12.	Czy wydatki w ramach <i>cross-financingu</i> są niezbędne dla prawidłowej realizacji projektu?				
13.	Czy wydatki w ramach <i>cross-financingu</i> nie przekraczają 10%/15% wszystkich wydatków projektu?				
14.	Czy w przypadku projektów finansowanych z Funduszu Pracy, wydatki projektu są zgodne z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy?				
15.	Czy w przypadku projektów finansowanych z PFRON, wydatki projektu są zgodne z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych?				
16.	Czy zachowano zasadę osiągnięcia najlepszego efektu przy możliwie najniższych kosztach?				
17.	Czy limit wydatków w ramach budżetu zadaniowego jest zgodny z łączną wartością wydatków wykazanych w szczegółowym budżecie projektu załączonym do wniosku?				

Sporządził:

data:

Załącznik 3: Lista przykładowych wydatków w ramach *cross-financingu* w Priorytetach PO KL

Nr Priorytetu	Kategorie przykładowych wydatków w ramach <i>cross-financingu</i>
Priorytet 1	<ul style="list-style-type: none"> • zakup sprzętu i wyposażenia informatycznego dla publicznych służb zatrudnienia oraz dla publicznych instytucji pomocy społecznej • zakup sprzętu i wyposażenia niezbędnego dla funkcjonowania systemu koordynacji i przekazywania danych między instytucjami rynku pracy i pomocy społecznej • budowa systemu monitorowania działań realizowanych w obszarze zatrudnienia i integracji społecznej • doposażenie i wyposażenie stanowisk pracy dla skierowanych osób niepełnosprawnych i bezrobotnej młodzieży w ramach subsydiowanego zatrudnienia
Priorytet 2	<ul style="list-style-type: none"> • zakup sprzętu biurowego i komputerowego instytucji szkoleniowych • dostosowanie budynków i pomieszczeń, w których odbywa się szkolenie do potrzeb osób niepełnosprawnych • zakup lub leasing sprzętu komputerowego wykorzystywanego do szkoleń oraz platform e-learningowych • zakup sprzętu i wyposażenia informatycznego dla organizacji i instytucji działających na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw lub ich sieci
Priorytet 3	<ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie w sprzęt biurowy i komputerowy instytucji systemu edukacji • zakup materiałów dydaktycznych niezbędnych do realizacji przez szkoły edukacyjnych programów rozwojowych • dostosowanie infrastruktury edukacyjnej do potrzeb uczniów niepełnosprawnych
Priorytet 4	<ul style="list-style-type: none"> • zakup materiałów dydaktycznych i modernizacja infrastruktury dydaktycznej uczelni realizujących programy edukacyjne • wyposażenie obiektów dydaktycznych uczelni w laboratoria niezbędne do podnoszenia jakości usług edukacyjnych • dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych • zakup sprzętu komputerowego • budowa infrastruktury ICT niezbędnych do uruchamiania kształcenia w trybie e-learningu

Priorytet 5	<ul style="list-style-type: none"> • zakup narzędzi informatycznych wspomagających zarządzanie w administracji publicznej • zakup sprzętu i systemów informatycznych niezbędnych do wprowadzenia usprawnień w funkcjonowaniu jednostek administracji publicznej i wymiaru sprawiedliwości • zakup sprzętu i platform niezbędnych do przeprowadzenia kształcenia w formie e-learningu • opracowanie i wdrożenie e- rady ministrów i e- komitetu rady ministrów • wyposażenie beneficjentów pomocy w niezbędną infrastrukturę teleinformatyczną umożliwiającą m.in. usprawnienie przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi podmiotami
Priorytet 6	<ul style="list-style-type: none"> • zakup sprzętu i materiałów biurowych w ramach wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy • dostosowanie pomieszczeń i miejsc pracy m.in. do potrzeb osób niepełnosprawnych • zakup sprzętu i materiałów niezbędnych do realizacji projektu
Priorytet 7	<ul style="list-style-type: none"> • zakup sprzętu i materiałów biurowych oraz doposażenia stanowiska pracy • dostosowanie pomieszczeń i miejsc pracy m.in. do potrzeb osób niepełnosprawnych • zakup sprzętu i materiałów niezbędnych do funkcjonowania jednostek sektora ekonomii społecznej
Priorytet 8	<ul style="list-style-type: none"> • adaptacja pomieszczeń instytucji szkolących na potrzeby osób niepełnosprawnych • zakup sprzętu wykorzystywanego w działalności szkoleniowej i doradczej • zakup sprzętu i oprogramowania komputerowego do tworzenia baz danych i systemów komunikowania się oraz tworzenia platform współpracy przedsiębiorców z pracownikami sektora nauki
Priorytet 9	<ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie szkół zawodowych w maszyny i urządzenia niezbędne do realizacji procesu dydaktycznego zgodnie ze współczesnymi standardami rynku pracy • zapewnienie placówkom kształcenia ustawicznego niezbędnej infrastruktury ICT umożliwiającej uruchamianie programów e-learningowych